

TÜRKİYE’DE BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ VE OTOMATİK KATILIMIN SİSTEME KATKILARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Çetin Ayhan SEYFULLAHOĞULLARI *
Hasan Basri ÖZPEK**
Burçin DEMİRHAN***

ÖZ

01.01.2013 tarihi itibari ile Bireysel Emeklilik Sistemi'nde (BES) devlet katkısı vergi teşvik modelinin uygulanmasına başlanmıştır. 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'nda değişiklik yapan 6740 sayılı kanun ile 25.08.2016 tarih ve 29812 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve 01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girmiş olan bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım, işyeri bazlı özel emeklilik planlarına yönelik bir uygulama olup, çalışanların işverenleri aracılığıyla otomatik olarak bir emeklilik planına dâhil edilmesi ve ilgili kişilere istediklerinde plandan çıkma imkânı verilmesi esasına dayanmaktadır. Çalışmada, otomatik katılımın BES’e katkıları incelenmiştir. İnceleme sonucunda yakın bir geçmişi olan bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım ile sistemde fon büyüklüğünde ve katılımcı sayısında ciddi oranda artış olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Emeklilik, Otomatik Katılım.

INDIVIDUAL RETIREMENT SYSTEM IN TURKEY AND ITS EVALUATION IN TERMS OF THE CONTRIBUTION OF AUTHOMATIC CONTRIBUTION TO THE SYSTEM

ABSTRACT

As of 01st January 2013, state contribution tax advantage system was started to be applied in Individual System (BES). Authomatic contribution that entered into force in Individual Retirement System (BES) on 01st January 2017 upon the publication of Act No. 6740 in the Official Gazzette dated 25th August 2016 no. 29812 and amended Act No. 4632 titled ‘Individual Retirement Saving and Investment System Act’ is an application towards workplace based private retirement plans and depends on the point that employees should be included to a retirement system by their employers authomatically and those who are not willing to be included should be given the right to leave the system. The contribution of the authomatic contribution to the system (BES) has been researched in this paper. A serious increase in the amount of the contributors and in the size of funds has been observed together with authomatic contribution in the Individual Retirement System which has a close past in our study.

Key Words : Individual Retirement, Authomatic Contribution.

* Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, cetins@marmara.edu.tr

** Dr., Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, hasanozpek@marmara.edu.tr

*** Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, Sigortacılık Tezli Yüksek Lisans Mezununu, ddensan@gmail.com.tr

GİRİŞ

Kamu Sosyal Güvenlik Sisteminin tamamlayıcısı niteliğinde 7 Nisan 2001 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 4632 sayılı ‘Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu’ ile ülkemizde bireysel emeklilik sistemine geçilmiştir. Sistemin vergi kanunları ile de desteklenmesi amacıyla 7 Ekim 2001 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 4697 sayılı kanun ile çeşitli vergi kanunlarında değişiklik yapılmıştır. İşyeri bazlı özel emeklilik planlarına yönelik bir uygulama olan, bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım, 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'nda değişiklik yapan 6740 sayılı kanun ile 25.08.2016 tarih ve 29812 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış ve 01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Çalışanların işverenleri aracılığıyla otomatik olarak bir emeklilik planına dâhil edilmesi ve ilgili kişilere istediklerinde plandan çıkma imkânı verilmesi esasına dayanmaktadır. Bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılımın, emeklilik sistemine daha fazla fon ve katılımcı sağladığı varsayımı BES verileri dikkate alınarak sisteme sağladığı katkılar aktararak çalışmanın önemine değinilmiştir. (Seyfullahoğulları ve Demirhan, 2016 s:24)

Çalışmanın amacı; 01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girmiş olan otomatik katılımın, emeklilik sistemine olumlu katkıları aktarılmaya çalışılmıştır. İnternet üzerinden ilgili yayınlar ve akademik çalışmalar başta olmak üzere çeşitli kaynaklar taranarak yapılan literatür taraması yöntemi kullanılarak elde edilen veriler birbiriyle ilişkilendirilerek yorumlanmıştır.

1. TÜRKİYE’DE BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ

Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) , bireylerin emeklilik dönemlerinde daha rahat yaşayabilmeleri, sahip olduğu yaşam standartlarını emeklilik döneminde de sürdürebilmeleri için mevcut kamu sosyal güvenlik sistemlerine tamamlayıcı olarak oluşturulan, bir emeklilik sistemidir. Bireysel Emeklilik Şirketleri, Hazine Müsteşarlığı (HM), Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) ve Emeklilik Gözetim Merkezi (EGM) tarafından gözetim ve denetim altında tutulan gönüllü katılıma dayalı, bir emeklilik sistemidir (Seyfullahoğulları ve Demirhan,2016 s:24).

1 Ocak 2013'te bireysel emeklilik sisteminde yeni bir dönem başlamış ve emeklilik sistemi daha avantajlı hale gelmiştir. Devlet tüm bireysel emeklilik katılımcılarına, ödedikleri katkı paylarının %25'i oranında ek devlet katkısı sağlamaktadır. Örnek olarak, katılımcıların hesaplarına yatıracağı 200 TL katkı payı tutarına karşılık, devlet 50 TL devlet katkısı tutarı yatırmaktadır. Böylece katılımcı 250 TL'lik birikim yapmış olmaktadır (Seyfullahoğulları ve Demirhan, 2016 s:25).

Çiftçi, ev hanımı, esnaf, memur, doktor, öğrenci, avukat, 18 yaşını doldurmuş herkes Bireysel Emeklilik Sistemi'ne katılıp devlet katkısından yararlanabilmektedir (Seyfullahoğulları ve Demirhan, 2016 s:25).

Katılımcı;

eşi,18 yaşını doldurmuş çocuğu ve yakınları için bireysel emeklilik sözleşmesi yaparak ailesindeki herkesin ayrı ayrı devlet katkısından faydalanmasını sağlayabilmektedir (Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) nedir?

<https://www.avivasa.com.tr/bireysel-emeklilik-sistemi>, 22.06.2017).

1.1. Türkiye’de Bireysel Emeklilik Sisteminin Tarihçesi

1990’ların sonlarına doğru sosyal güvenlik reform çalışmalarının başlamasıyla birlikte 1999 yılında tamamlayıcı nitelik taşıyan Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu çıkarılmıştır. ‘*Kanun Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından 28 Mart 2001 tarihinde kabul edilmiş,07 Nisan 2001 tarih ve 24366 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır. ‘7 Ekim 2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir.27 Ekim 2003 tarihinde ilk emeklilik planlarının onaylanmasıyla da bireysel emeklilik sistemi fiilen başlamıştır’* (Can, 2010, s.140).

“Bireysel emeklilik sistemine yönelik vergisel teşvikleri düzenlemek amacıyla Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sevk edilmiştir. Söz konusu kanun 28 Haziran 2001 tarihinde TBMM tarafından kabul edilmiş ve 10 Temmuz 2001 tarih ve 24458 sayılı resmi Gazete’de yayımlanmış olup bazı hükümleri yayımı tarihinde diğer hükümleri ise 7 Ekim 2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir” (4697 Bazı vergi kanunlarında değişiklik yapılmasına dair kanun, kanun tarihi:28 Haziran 2001 <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/07/20010710.htm#1> (22.06.2017).

Bazı vergi kanunlarında değişiklik yapan kanun ile BES’de katılım aşamasında katılımcılara ve çalışanları adına katılımında bulunan işverenlere, fonların yatırıma yönlendirilmesi ve birikimlerin toplu para ya da maaş şeklinde geri alınması aşamasında vergi teşvikleri getirilmiştir (Hanağas, 2014, s.2631-2638). Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununa tamamlayıcı nitelikte Hazine Müsteşarlığı ve Sermaye Piyasası Kurulunun ortak çalışmaları neticesinde aşağıda yayımlanmış olan bazı yönetmelikler ve tebliğler düzenlenmiştir; (Bireysel Emeklilik Sistemi <http://www.bireyselemeklilik.gov.tr/tarihce.htm> 22.06.2017).

Bireysel emeklilik sistemine ilişkin politikaları belirlemek ve bu politikaların gerçekleştirilmesi için alınması gerekli tedbirler konusunda önerilerde bulunmak ve mevzuat düzenlemeleri hakkında tavsiye niteliğinde kararlar almak üzere 31 Ekim 2001 tarih ve 24569 sayılı Resmi Gazete’de Bireysel Emeklilik Danışma Kurulunun Çalışma Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik yayımlanmıştır. (Bireysel Emeklilik Sistemi <http://www.bireyselemeklilik.gov.tr/tarihce.htm> 22.06.2017).

Sistemin işleyişine yönelik düzenlemeler 28 Şubat 2002 tarih ve 24681 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Emeklilik Şirketleri Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik ile belirlenmiş, kurulacak emeklilik şirketlerinin kuruluş, faaliyete geçme, faaliyet ruhsatı alma ve devir işlemleri ile ilgili usul ve esaslar düzenlenmiştir. (Bireysel Emeklilik Sistemi <http://www.bireyselemeklilik.gov.tr/tarihce.htm> 22.06.2017).

Emeklilik şirketlerinin, belirlenmiş katkı esasına göre bireysel emeklilik sistemine dâhil olmak isteyen katılımcılar ile yapacakları emeklilik sözleşmesine ilişkin esas ve usuller 28 Şubat 2002 tarih ve 24681 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelik ile düzenlenmiştir. (Bireysel Emeklilik Sistemi <http://www.bireyselemeklilik.gov.tr/tarihce.htm> 22.06.2017).

Yapılan mevzuat çalışmaları ile bireysel emeklilik sisteminin etkin bir şekilde işleyebilmesi için gerekli olan idari ve hukuki düzenlemeler yapılmış olup,

emeklilik şirketleri 2003 yılından itibaren faaliyetlerini sürdürmektedir (Bireysel Emeklilik Sistemi <http://www.bireyselemeklilik.gov.tr/tarihce.htm> 22.06.2017).

1.2. Bireysel Emeklilik Sistemi Kavramı

Bireysel emeklilik sistemi, kamu ve sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı niteliğinde, bireylerin emekliliğe yönelik tasarruflarının yatırıma yönlendirilmesi ile emeklilik döneminde ek bir kazanç elde edilerek, refah düzeylerinin yükseltilmesi, ekonomiye uzun vadeli kaynak yaratarak istihdamın artırılması ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunulmasını teminen, gönüllü katılıma dayalı ve belirlenmiş katkı esasıyla oluşturulan sistemdir (İnneci, 2013, s.106).

1.3. Bireysel Emeklilik Sistemi Tanımı

Bireysel emeklilik sistemi, bireylerin aktif çalışma yaşamları boyunca yapmış oldukları tasarrufları uzun vadeli yatırıma yönlendirerek bireylerin emeklilik dönemlerinde, yaşam standartlarını koruyabilmeleri için ek bir gelir elde etmelerini sağlayan özel bir emeklilik sistemidir (Topalhan, 2017, s.168).

1.4. Bireysel Emeklilik Sisteminin Amacı ve Kapsamı

Ekonomi içerisinde birçok sektör bulunmaktadır ve bu sektörler farklı kavramlar üzerinde durmaktadırlar. Bireysel Emeklilik Sistemi (BES), son zamanlarda ekonomi alanında en sık kullanılan kavramlardan biridir. BES, bireysel emeklilik sisteminin kısaltılmış halidir. BES'in en temel fonksiyonu yatırım ve tasarruf aracı olmasıdır. Yatırım yapmanın asıl amacı kâr elde etmektir ve yatırımcılar BES ile yatırımlarını kâra dönüştürebilmektedirler. BES'e katılan yatırımcılar, sisteme para yatırarak emekli olma şansı elde etmektedirler ("Bireysel Emekliliğin Tanımı", <http://www.bireyselemeklilik.com.tr/bireysel-emekliligin-tanimi/> 22.06.2017).

Bireysel emeklilik kullanıcıları, standart emeklilik sisteminde olduğu gibi, emeklilik dönemleri geldiğinde isterlerse emekli maaşı alabilmektedirler. Emeklilik dönemleri gelen bireysel emeklilik kullanıcıları, paralarını toplu bir şekilde de alabilmektedirler (Harvey, 2000, s.237-238). Bireysel emeklilik sisteminde de diğer ekonomi uygulamalarında olduğu gibi çeşitli yaptırımlar bulunmaktadır. Bu tür ekonomi programlarının birçoğunda 18 yaş sınırı mevcuttur. Bu şart BES'de yer almaktadır. Buna ek olarak, bireysel emeklilik kullanıcısının sistemden emekli olabilmesi için katkı payı ödemelerini zamanında ve eksiksiz olarak yapması gerekmektedir. Sisteme en az 10 yıl süreyle ödeme yapan kullanıcılar, emekli olmaya hak kazanmaktadır. Sistemden emekli olma yaşı ise 56'dır. 56 yaşını dolduran katılımcı, bireysel emeklilik sisteminden emekli olabilmektedir. Tüm bu tanımlamalar, bireysel emeklilik sisteminin (BES) bütünü oluşturmaktadır ("Bireysel Emekliliğin Tanımı" <http://www.bireyselemeklilik.com.tr/bireysel-emekliligin-tanimi/> 22.06.2017).

1.5. Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sisteminin İşleyiş Yapısı ve Özellikleri

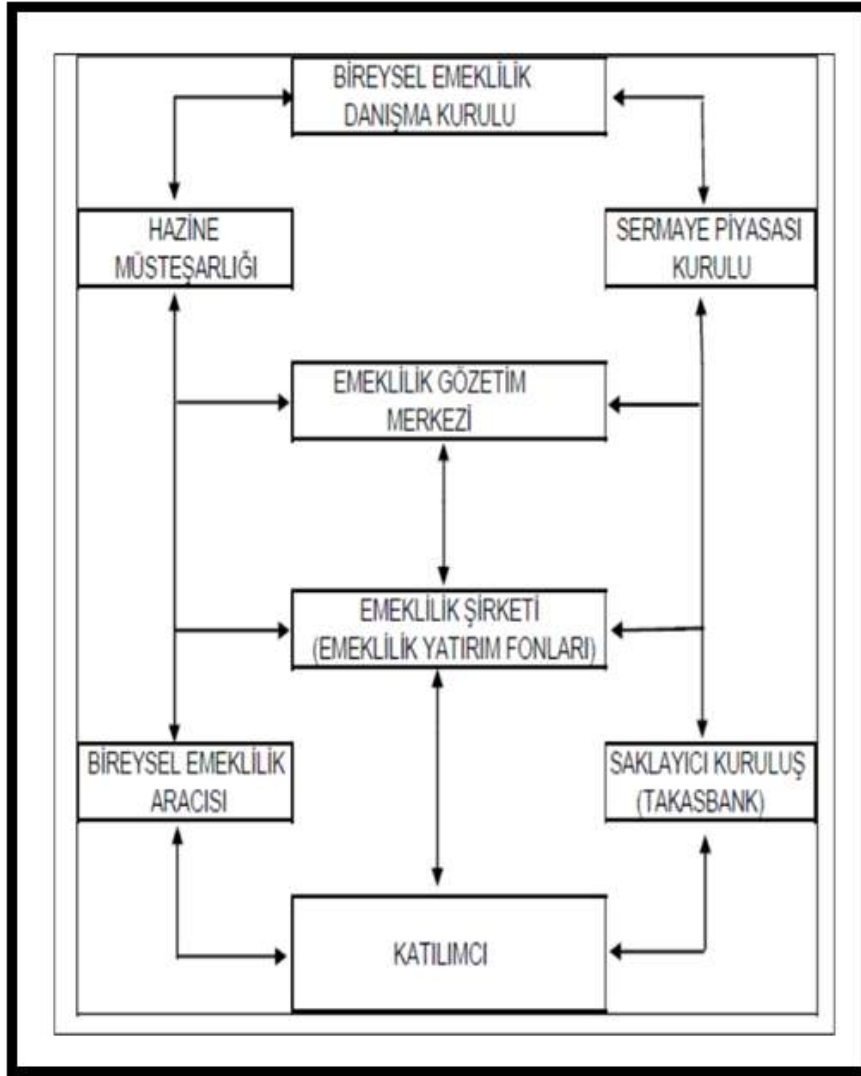
Mevcut sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı niteliğindeki özel emeklilik sistemi; "Emeklilik Şirketi Yetki Belgesi" almış finans kurumlarında, çalışanlar adına mali ayrıcalıklara sahip birer Bireysel Emeklilik Hesabı (BEH) açılması esasına dayanmaktadır ("Bireysel Emeklilik Sistemi İşleyişi",

<http://bireyselemekliliksisitemi.org/bireysel-emeklilik-sistemi-isleyisi.html>
23.06.2017).

Bireysel emeklilik sisteminde işleyiş üç aşamalıdır; (“Bireysel Emeklilik Sistemi İşleyişi”,<http://bireyselemekliliksisitemi.org/bireysel-emeklilik-sistemi-isleyisi.html>
23.06.2017).

- ✓ **Sözleşmenin kurulması ve katkıların toplanması:** Sisteme girmek isteyen katılımcı; mevcut gelir düzeyi, emeklilik dönemindeki gelir beklentileri ve yatırım tercihleri yönünde plan seçerek emeklilik sözleşmesi başvuru formunu doldurur. İlk katkı payının veya giriş aidatının bir kısmının veya tamamının ödenmesi üzerine, emeklilik şirketi teklifi en geç 10 iş günü içinde yazılı olarak reddetmezse, emeklilik sözleşmesi kurulmuş olur. Sözleşme kurulduktan sonra katılımcının ve var ise işverenin ödediği katkılar, katılımcı adına açılan Bireysel emeklilik hesabı’nda takip edilmektedir.
- ✓ **Katkıların yatırıma yönlendirilmesi:** Bireysel emeklilik hesaplarına ödenen katkı payları, katılımcının seçtiği emeklilik yatırım fonlarında yatırıma yönlendirilir. Emeklilik yatırım fonları, emeklilik şirketinin portföy yönetim şirketiyle yapacağı ve SPK tarafından onaylanacak portföy yönetim sözleşmesine göre yönetilir. Sistemde kalınan süre boyunca birikimler bireysel emeklilik hesabında izlenir ve BEH’e ilişkin her türlü bilgi düzenli olarak katılımcıya iletilir. Bu bilgiler, BEH’e yatırılan katkı tutarlarını, hesaptaki emeklilik yatırım fonlarının detaylarını ve birikimlerin değerini içerir.
- ✓ **Emeklilik:** Katılımcı emekliliğe hak kazandığında emeklilik hesabındaki birikimin bir kısmını ya da tamamını toplu para olarak alabileceği gibi yapacağı yıllık gelir sigortası sözleşmesi çerçevesinde emeklilik maaşı şeklinde de alabilmektedir.

Bireysel emeklilik sisteminin merkezinde katılımcı ve emeklilik şirketi bulunmaktadır. Sistemin temel unsuru katılımcı ve emeklilik şirketi arasında yapılan emeklilik sözleşmesidir. BES işleyiş şeması aşağıdaki şekilde gösterilmiştir. Şekilden de anlaşılacağı üzere sistemin işleyişinde katılımcı, Takasbank, SPK, Bireysel Emeklilik Aracısı, HM, Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu (BEDK), EGM ve emeklilik şirketi bulunmaktadır (Uyar, 2011,s.141).

Şekil 1: Bireysel Emeklilik Sistemi İşleyiş Şeması

Kaynak: Hilal İlgin UYAR, "Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sistemi İle Ekonomik Gelişmişlik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" (Yayınlamamış Yüksek Lisans Tez, T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2011), s.42.

'1990'ların sonlarına doğru sosyal güvenlik reform çalışmalarının başlamasıyla birlikte 1999 yılında tamamlayıcı nitelik taşıyan Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu çıkarılmıştır. Kanun Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından 28 Mart 2001 tarihinde kabul edilmiş, 7 Ekim 2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 27 Ekim 2003 tarihinde ilk emeklilik planlarının onaylanmasıyla da bireysel emeklilik sistemi fiilen başlamıştır (Can,2010,s.140).

Türkiye'deki bireysel emeklilik sisteminin temel özellikleri, kamu sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı niteliğindedir. Bireylerin emekliliğe yönelik tasarruflarının yatırıma yönlendirilmesi ile katılımcı emeklilik döneminde ek bir

kazanç sağlamış olur. Ek kazanç sayesinde gelir seviyesinde bir artış olacağından refah düzeyleri yükseltilmiş veya aynı yaşam standartları korunmuş olacak böylece ekonomiye uzun vadeli kaynak sağlanarak, istihdamın artırılması ve ekonomik kalkınmaya katkı sağlanmış olacaktır. Bireysel emeklilik sistemi gönüllü katılıma dayalı ve isteğe bağlı bir sistemdir, zorunlu değildir. Belirlenmiş katkı payı esasına dayanır ve şeffaftır. Ayrıca fon esaslı bir sistemdir (“Bireysel Emeklilik ve Emeklilik Yatırım Fonları: Bireysel Emeklilik Sistemini Tanıtıcı Bilgiler”, <http://www.spk.gov.tr/indexpage.aspx?pageid=286> 23.06.2017).

Bireysel emeklilik hesaplarındaki birikimler bireysel hesaplarda takip edilmekte ve Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından uygun görülen bir saklama kuruluşunda (Takasbank) saklanmaktadır. Emeklilik şirketleri tarafından sistemin her aşamasında katılımcılara çeşitli seçenekler sunularak, yatırımların yönlendirilmesinde tercih yapabilmelerine imkân sağlanmaktadır. Katkı payı ödeme, birikim ve emekliliğe hak kazanım aşamalarında vergi teşvikleri sağlanmaktadır (Şener ve Akın, 2010,s.297).

Sistemde 10 yıl kalıp 56 yaşını dolduran katılımcılar sistemden emekli olmaya hak kazanırlar. Katılımcı emeklilik hakkı kazandığı gibi emekli olmak zorunda değildir. Örneğin, katılımcı çalışmaya devam ediyorsa ve isterse birikim yapmaya devam edebilir. Emeklilik hakkını kullanmak isteyen katılımcı bu talebini bağlı bulunduğu emeklilik şirketine yazılı olarak beyan ederse emeklilik hakkını kullanabilir. Fakat sistemde kalıp birikimlerin hazırlanacak bir program çerçevesinde alınması yani emeklilik hakkının kullanılması halinde, artık ilgili hesaba katkı payı ödenmemektedir (“Bireysel Emeklilik ve Emeklilik Yatırım Fonları: Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Sıkça Sorulan Sorular”, <http://www.spk.gov.tr/indexpage.aspx?pageid=287> 23.06.2017).

Katılımcının emekliliğe hak kazanması halinde emeklilik seçeneği olarak katılımcı eğer isterse birikimlerinin tamamını ya da bir kısmını toplu olarak alabilir, katılımcı hazırlanacak bir program çerçevesinde aylık, 3 aylık, 6 aylık veya yıllık dönemlerde birikimlerinin ödenmesini talep edebilir, katılımcı programlı geri ödeme seçeneğinde, ödeme dönemi ve tutarını yılda en fazla 2 kez olmak üzere değiştirebilir, fon dağılımı değiştirme ve aktarım haklarını kullanmaya devam edebilir veya katılımcı yıllık gelir sigortası yaptırarak maaş bağlanmasını talep edebilir. (“Bireysel Emeklilik ve Emeklilik Yatırım Fonları: Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Sıkça Sorulan Sorular”, <http://www.spk.gov.tr/indexpage.aspx?pageid=287> 23.06.2017).

Sistemden çıkışta vergilendirme sürecinde ödenecek vergi, sistemde kalınan süreye bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Katılımcı, bireysel emeklilik sisteminde ne kadar uzun süre kalırsa, o kadar düşük oranda vergi ödeyecektir. Sistemden 10 yıldan önce sistemden ayrılan katılımcılar %15, 10 yıl katkı payı ödemiş olmakla beraber 56 yaşından önce ayrılan katılımcılar %10 ve sisteme 10 yıl katkı payı ödemiş ve 56 yaşını doldurarak emeklilik hakkını kazanan katılımcılar ise %5 oranında vergi ödeyecektir. Vergi kesintisi, sadece bireysel emeklilik ve devlet katkısı hesaplarından elde edilen kazanç üzerinden yapılmakta, ödenen katkı paylarından ve devlet katkısının anaparası üzerinden vergi kesintisi yapılmamaktadır. Katılımcının birden fazla sözleşmesi varsa; katılımcının sadece

bir emeklilik sözleşmesinden emeklilik hakkı kazanması emekli olması için yeterlidir. Bu durumunda bir emeklilik sözleşmesinden emekliliğe hak kazandığında diğer tüm sözleşmelerinden de aynı anda emekli olma hakkına sahip olabilmektedir. Katılımcı eğer emekli olmak istiyorsa, katılımcıya ait yürürlükte olan tüm sözleşmelerin birleştirilmesi gerekmektedir (“Bireysel Emeklilik ve Emeklilik Yatırım Fonları: Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Sıkça Sorulan Sorular”, <http://www.spk.gov.tr/indexpage.aspx?pageid=287> 23.06.2017).

2. BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNİN FİNANSAL KAYNAKLARI

Bireysel emeklilik sisteminde katılımcıların ödemiş oldukları katkı payı tutarları, katılımcı tarafından ödenen giriş aidatı, yönetim gider kesintisi ve ara verme durumunda yapılan ek yönetim gider kesintisi, ara verme kesintisi, fon toplam gider kesintisi ve performans kesintisi sistemin finansal kaynakları arasında bulunmaktadır.

2.1. Katılımcıların Katkı Payı Ödemeleri

Bireysel emeklilik sistemi, katılımcıların ya da katılımcı nam ve hesabına ödeme yapan kişi veya tüzel kişiliklerin katkı payı ödemeleri ile finanse edilmektedir. Mevzuat kapsamında tanımlı bir asgari katkı payı uygulaması bulunmamaktadır. Bununla beraber, dâhil olunan plan kapsamında belirli bir tutarda katkı payı ödemesi öngörülebilir. Ödenen katkı payları, şirket hesaplarına intikalini takip eden en geç 2. iş günü içinde katılımcı veya varsa sponsor kuruluş tarafından belirlenen fonlar için gerekli talimatlar verilerek yatırıma yönlendirilmelidir. Şirket hesaplarına intikal eden ancak kim tarafından yapıldığı belli olmayan ödemeler, intikal tarihinden sonra 2 iş günü içinde geldiği kaynağa iade edilir (“Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Katkı Payı ödemeleri”, <http://www.egm.org.tr/?pid=485> 24.06.2017).

Katkı payları ancak sözleşmelerde belirtilen ödeme araçları ile yapılabilir. Banka şubesine verilen hesaptan otomatik ödeme talimatı, kredi kartı gibi araçlar sıklıkla kullanılmaktadır. Şirket, ilgili bankalar ile sözleşmesi kapsamında bir blokaj süresi tanımlayarak ödemelerin blokaj süresi sonunda katkı payı olarak şirket hesaplarına intikali koşulunu koyabilmektedir. Bu koşulun olması durumunda, ödenen katkı payı, ilgili blokaj süresi sonunda yatırıma yönlendirilebilmektedir. Şirketlerin blokaj süreleri, bankalarla yapmış oldukları anlaşmalara göre farklılık gösterebilmektedir. Bireysel emeklilik araçlarının katkı payı tahsilatı yapma yetkileri bulunmamaktadır. Katılımcılar emeklilik sözleşmesi süresi içinde katkı payı tutarı ve ödeme dönemi değişikliği yapabilirler. Bireysel emeklilik hesabındaki birikimin ve ödenen katkı paylarının fonlar arasındaki dağılım oranları veya tutarları, bir yılda azami 6 kez değiştirilebilir. Emeklilik sözleşmesine göre ödenmesi öngörülen katkı paylarının vadesinde ödenmesi şarttır. Fakat emeklilik sözleşmesi süresi içinde isterse katılımcılar katkı payı ödenmelerine ara verebilirler. Katkı payı ödemelerine ara verilmesi halinde bile birikimler; katılımcının seçmiş olduğu emeklilik yatırım fonlarında değerlendirilmeye devam etmektedir (“Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Katkı Payı ödemeleri”, <http://www.egm.org.tr/?pid=485> 24.06.2017).

2.2.Giriş Aidatı

Bireysel emeklilik sistemi yönetmeliğinin 20. Maddesinde bahsedildiği üzere giriş aidatı; ("Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelik- **Madde: 20'**, Yayınlanan Resmi Gazete: 28462 Yayınlanan Tarih: 9.11.2012, <http://www.tsb.org.tr/default.aspx?pageID=654&yid=93> 24.06.2017).

Katılımcının, Bireysel emeklilik sistemine ilk defa katılması sırasında veya farklı bir şirkette ilk defa emeklilik sözleşmesi yapması halinde, katılımcıdan veya sponsor kuruluştan, teklifin imzalandığı veya mesafeli satışta teklifin onaylandığı tarihte geçerli aylık brüt asgari ücret tutarı dikkate alınarak giriş aidatı alınabilir.

-Giriş aidatı peşin, aktarım yapıldığında veya sistemden çıkış tarihine ertelenmiş olarak tahsil edilebilir. Giriş aidatının peşin olarak alınan kısmı, teklifin imzalandığı veya onaylandığı tarihte geçerli aylık brüt asgari ücreti tutarının %10'nunu aşamaz.

-Peşin ve ertelenmiş olarak alınan giriş aidatlarının toplamı teklifin imzalandığı veya onaylandığı tarihte geçerli aylık brüt asgari ücretin; ("Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelik -**Madde:20'**, Yayınlanan Resmi Gazete: 28462 Yayınlanan-Tarih: 9.11.2012, <http://www.tsb.org.tr/default.aspx?pageID=654&yid=93> 24.06.2017).

Sözleşmenin yürürlük tarihinden itibaren 3 yıl içinde şirketten ayrılanlar için % 75'ini,

-Sözleşmenin yürürlük tarihinden itibaren 3 yılını doldurup 6 yıldan önce şirketten ayrılanlar için % 50'sini,

-Sözleşmenin yürürlük tarihinden itibaren 6 yılını doldurup 10 yıldan önce şirketten ayrılanlar için %25'ini aşamaz.

-Emeklilik sözleşmesinin yürürlük tarihinden itibaren 10. yılını dolduranlardan, ölüm veya maluliyet nedeniyle veya emeklilik hakkını kullanarak ayrılanlardan ertelenmiş şekildeki giriş aidatı tahsil edilemez.

-Giriş aidatı, katkı paylarından ayrı olarak takip ve tahsil edilmektedir. Fakat katılımcının sistemden ayrılması veya başka bir şirkete aktarım talebinde bulunması halinde şirket, varsa ertelenmiş giriş aidatını katılımcının bireysel emeklilik hesabındaki birikiminden düşebilmektedir.

-Katılımcının aynı şirkette birden fazla bireysel emeklilik sözleşmesi veya gruba bağlı bireysel emeklilik sözleşmesi bulunması halinde, ise bu sözleşmelerden sadece ilki için giriş aidatı alınabilmektedir.

-Katılımcının, teklifin imzalandığı veya onaylandığı tarihten sonra cayma hakkını kullanarak sözleşmeyi sonlandırması halinde ise varsa tahsil edilmiş giriş aidatı iade edilir.

2.3.Yönetim Gider Kesintisi ve Ara Verme Durumunda Yapılan Ek Yönetim Gider Kesintisi

Emeklilik şirketleri, katılımcının bireysel emeklilik hesabına ödenen katkı payları ile katılımcının birikimi üzerinden yönetim gider kesintisi yapabilirler. Katılımcı, eğer isterse emeklilik sözleşmesi süresi içinde katkı payı ödemelerine ara verebilir. Vadesinde ödenmeyen katkı payının ödeme tarihini müteakip 3 ay içinde, ilgili hesaba herhangi bir ödeme yapılmaması halinde, ilgili sözleşmede ödemeye ara

verildiği kabul edilir. Emeklilik şirketleri, ara verme süresi boyunca katılımcının birikiminden, ek yönetim gideri kesintisi yapabilir. (“Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) Hakkında”, <http://www.egm.org.tr/?sid=69> 28.06.2017).

Bireysel emeklilik sisteminde belirtilen giriş aidatı ve yönetim gider kesintilerinin toplam tutarı; sözleşmenin ilk 5 yılında, giriş aidatı ve yönetim gider kesintilerinin toplam tutarı, her sözleşme yılı için ilgili takvim yılının ilk 6 ayında uygulanan aylık brüt asgari ücret tutarının %8,5’ini aşamaz. 5. yıldan sonra yani 6 yıl ve sonrasında giriş aidatı ve yönetim gider kesintisi yapılmaz (“Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Kesintiler”, <http://www.egm.org.tr/?pid=484> 29.06.2017).

2.4. Ara Verme Kesintisi

Bireysel emeklilik sisteminde, bir yıldan fazla ödemeye ara verme durumunda, bireysel emeklilik hesabına ilişkin olarak emeklilik gözetim merkezine emeklilik şirketi tarafından ödenen sabit giderler, katılımcının birikimlerinden indirilebilir (“Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Kesintiler”, <http://www.egm.org.tr/?pid=484> (29.06.2017)).

2.5. Fon Toplam Gider Kesintisi ve Performans Kesintisi

Bireysel emeklilik sisteminde katılımcının yapmış olduğu emeklilik sözleşmesi, şirket tarafından reddedilmediği takdirde, varsa blokaj süresinin tamamlanmasını müteakip, katkı payı olarak yapılan ilk ödemenin şirket hesaplarına nakden intikal ettiği tarihte yürürlüğe girer. Katılımcı, teklif formunun imzalanmasını veya teklifin onaylanmasını müteakip 60 gün içinde sözleşmeden cayma hakkına sahiptir. Cayma bildirimini yazılı olarak şirkete ulaşmasını müteakip verilen ödeme talimatları iptal ettirilir ve yapılan tüm ödemeler, fon toplam gider kesintisi haricinde hiçbir kesinti yapılmadan, varsa yatırım gelirleriyle birlikte 10 iş günü içinde ödeyene iade edilir (“Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) Hakkında”, <http://www.egm.org.tr/?sid=69> (30.06.2017)).

01.01.2021 tarihinden itibaren uygulanacak kesinti sınırlamaları; sözleşmenin 6. yılı ve sonrasında sonlandırılması halinde, sözleşmenin yürürlük tarihinden itibaren yapılabilecek toplam kesinti tutarı (giriş aidatı, yönetim gider kesintileri ve fon toplam gider kesintileri) sözleşmenin 6. yılı ve sonrası için, sözleşme kapsamında devlet katkısı hesabında bulunan tutarın aşağıda belirtilen oranlarını aşamaz. Bireysel emeklilik sisteminde kontrol tarihi itibarıyla toplam birikim tutarı yıllık brüt asgari ücretin 10 katını aşan sözleşmeler ile bu yönetmelik dâhilinde düzensiz ödeme içeren sözleşmeler için bu kontrol uygulanmaz (“Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Kesintiler”, <http://www.egm.org.tr/?pid=484> (01.07.2017)).

Tablo 1: (01.01.2021) Tarihinden İtibaren Uygulanacak Kesinti Sınırlamaları (%)

Sözleşme Yılı	Azami Oran
6	%60
7	%70
8	%80
9	%90
10 ve üzeri	%100

Kaynak: “Emeklilik Gözetim Merkezi”, ‘Kesintiler’, <http://www.egm.org.tr/?pid=484> (01.07.2017) tarihinde alınmıştır.)

2.6. Devlet Katkısı

Devlet katkısı, bireysel emeklilik sisteminde, emeklilik sözleşmelerine katılımcı tarafından ödenen katkı paylarının %25’i oranında, katılımcının emeklilik hesabına devlet tarafından ek olarak ödenen vergi teşvik tutarıdır. Daha öncesinde Bireysel emeklilik sisteminde vergi teşviği vergi avantajı şeklinde yapılmaktaydı. Katılımcıların ödedikleri katkı payı tutarını vergi matrahından indirim yapmak sureti ile kullandıkları vergi avantajı uygulaması 31 Aralık 2012 tarihinde sona ermiştir (“Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Devlet Katkısı”, <http://www.egm.org.tr/?pid=771> 02.07.2017).

1 Ocak 2013 tarihinden itibaren ödenen katkı payları için devlet katkısı uygulamasına geçilmiştir. Bireysel ya da gruba bağlı bireysel emeklilik sözleşmesine katkı payı ödeyen tüm katılımcılar belirlenen limit dâhilinde devlet katkısından faydalanabilirler. Katılımcı adına ödenen katkı payının ilgili yıla ilişkin brüt asgari ücret tutarının toplamı ile sınırlı olmak kaydıyla, %25’i devlet katkısı olarak hesaplanmaktadır. Hesaplanacak devlet katkısı için ise üst sınır bulunmaktadır. Bir katılımcının bir takvim yılı içinde en fazla alabileceği devlet katkısı tutarı, ilgili yıla ilişkin brüt asgari ücret tutarının %25’ini geçemez. Limit hesabı katılımcı bazında yapılmaktadır. 18 yaşını doldurmuş her Türk vatandaşı ücretli çalışan veya vergi mükellefi olmasına bakılmaksızın belirlenen limitler dâhilinde devlet katkısından faydalanabilmektedir. Devlet katkısı tutarına ilişkin üst sınır katılımcı bazında uygulanmaktadır. Aynı dönemde birden fazla sözleşmesine katkı payı ödeyen katılımcının ödediği toplam katkı payı tutarı için hesaplanan devlet katkısı tutarı, ilgili ayda sözleşme başına ödenen katkı payının ağırlığına göre sözleşmelerine dağıtılmaktadır (“Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Devlet Katkısı”, <http://www.egm.org.tr/?pid=771> 02.07.2017).

Tablo 2: Örnek ‘Aralık Ayı Devlet Katkısı Hesabı’

Aralık Ayı Devlet Katkısı Hesabı	
A Sözleşmesine Ödenen Katkı Payı Tutarı=	450 TL
B Sözleşmesine Ödenen Katkı Payı Tutarı=	150 TL
İlgili Takvim Yılı Kalan Limit (Devlet Katkısı)=	125 TL
A Sözleşmesi Devlet Katkısı Tutarı=	$125 \times (450 \text{ TL} / 600 \text{ TL}) = 93,75 \text{ TL}$
B Sözleşmesi Devlet Katkısı Tutarı=	$125 \times (150 \text{ TL} / 600 \text{ TL}) = 31,25 \text{ TL}$

Kaynak: “Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Devlet Katkısı”, <http://www.egm.org.tr/?pid=771> (02.07.2017 tarihinde alınmıştır.)

Devlet katkısından yararlanabilmek için katılımcı nam ve hesabına katkı payı ödeyen kişinin katılımcının kendisi olması koşulu aranmaz. Bireysel veya gruba bağlı bireysel emeklilik sözleşmesine ödenen katkı payı tutarları için ödeyen tarafın kim olduğuna bakılmaksızın devlet katkısı hesaplaması yapılmakta ve katılımcının emeklilik hesabına devlet tarafından ödenmektedir. Devlet katkısından yararlanabilmek için katkı payı ödemesi yapıldıktan sonra katılımcı tarafından ayrıca daha yapılması gereken bir işlem bulunmamaktadır. Devlet katkısı hesaplaması ödenen katkı payları üzerinden otomatik olarak yapılmakta, katılımcının herhangi bir beyanı ya da bildirim zorunluluğu bulunmamaktadır. Devlet katkısı hesaplaması şirketler tarafından iletilen veriler üzerinden Emeklilik Gözetim Merkezi (EGM) tarafından yapılmaktadır. Hazine Müsteşarlığı tarafından EGM’ye, EGM tarafından da sözleşmenin bulunduğu şirkete iletilen devlet katkısı tutarı, şirket tarafından sözleşme kapsamındaki devlet katkısı hesabına aktarılmaktadır. Devlet katkısı tutarı, katkı payı ödeme tarihini takip eden 3 ay içinde katılımcının emeklilik hesabına emeklilik şirketi tarafından aktarılır (“Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Devlet Katkısı”, <http://www.egm.org.tr/?pid=771> 02.07.2017).

Devlet katkısı tutarı ve getirisi katılımcı tarafından devlet katkısı hesabından takip edilebilmektedir. Devlet katkısı, şirket tarafından devlet katkısı fonu olarak tanımlanmış ve portföy sınırlamaları Hazine Müsteşarlığı’na belirlenmiş fonlarda değerlendirilmektedir. Birikimlerin başka bir şirkete aktarılması halinde devlet katkısı hesabındaki tutarlar da birikimlerle beraber yeni şirkete aktarılır (“Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Devlet Katkısı”, <http://www.egm.org.tr/?pid=771> 02.07.2017).

Hesaba henüz intikal etmemiş devlet katkısı tutarlarında ise, bu tutar eski şirket tarafından hesaba ödenmesini müteakip en geç 2 iş günü içinde yeni şirkete

gönderilecektir. Emeklilik, vefat ve maluliyet durumlarında, devlet katkısı ve getirilerinin tamamına hak kazanılmaktadır. Vefat durumunda katılımcı devlet katkısı hesabındaki tutarın tamamına hak kazanır ve bu tutar, katılımcı tarafından belirlenen lehtar ya da lehtarlara ödenir. Lehtar olarak herhangi bir kimse belirtilmemiş ise katılımcının kanuni mirasçılara ödeme yapılır. Devlet katkısına hak ediş uygulaması gereği, 01 Ocak 2013 tarihinden sonra sistemde geçirilen süreye göre aşağıda tabloda belirtilen oranlar dâhilinde devlet katkısı ve getirisinin bir bölümü veya tamamı katılımcıya ödenmektedir (“Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Devlet Katkısı”, <http://www.egm.org.tr/?pid=771> 02.07.2017).

Tablo 3: 1 Ocak 2013’ten Sonra Sistemde Geçirilen Süre ve Devlet Katkısına Hak Ediş Oranları (%)

1 Ocak 2013’ten Sonra Sistemde Geçirilen Süre	Hak Ediş Oranı
3 yıldan 6 yıla kadar	%15
6 yıldan 10 yıla kadar	%35
10 yıl ve daha fazla	%60
Emeklilik, vefat, maluliyet	%100

Kaynak: “Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Devlet Katkısı”, <http://www.egm.org.tr/?pid=771> (02.07.2017 tarihinde alınmıştır.)

Bireysel emeklilik katılımcısının sözleşmeden ayrıldığı esnada, ödediği katkı payından dolayı hak kazandığı ve henüz hesabına intikal etmemiş devlet katkısı tutarı katılımcının ayrıldığı sözleşmenin bulunduğu şirket hesaplarına intikalini takip eden iş günü sonuna kadar katılımcı tarafından bildirilen hesap numarasına ödenmektedir. 01 Ocak 2016 tarihine kadar katılımcının sistemden ayrılmaması halinde; 01 Ocak 2013 tarihinden önce sistemde bulunan katılımcı sistemde geçirdiği süreye bağlı olarak devlet katkısı hak kazanma esas süresine ek süre kazanacaktır aşağıdaki tabloda belirtildiği şekilde süre eklemesi yapılacaktır (“Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Devlet Katkısı”, <http://www.egm.org.tr/?pid=771> 02.07.2017).

Tablo 4: 1 Ocak 2013'ten Önce Sistemde Geçirilen Süre ve Eklenecek Süre (%)

1 Ocak 2013'ten Önce Sistemde Geçirilen Süre	Eklenecek Süre
3 yıldan fazla 6 yıldan az ve 6 yıl	1 yıl
6 yıldan fazla 10 yıldan az ve 10 yıl	2 yıl
10 yıldan fazla	3 yıl

Kaynak: “Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Devlet Katkısı”, <http://www.egm.org.tr/?pid=771> (02.07.2017 tarihinde alınmıştır.)

Örnek; 2004 yılında sisteme dâhil olmuş olan bireysel emeklilik katılımcısının 01.01.2016 tarihinden sonra emekliliğe hak kazandığında (10 yıl sistemde bulunup, 56 yaşını doldurduğunda) örneğin Şubat 2016 da emekliliğe hak kazandığını varsayalım, sistemden aylık esnasında hak kazanılacak olan devlet katkısı oranını hesapladığımızda, katılımcının 01 Ocak 2013'ten sonra sistemde geçirilen süre bu örneğe göre 3 yıl bu sebeple 3 yıldan fazla 6 yıla kadar sistemde geçirilen süre için hak kazanılan hak ediş oranı %15 fakat buna ek olarak 01 Ocak 2013 tarihinden önce sistemde geçirilen süre ise yine bu örneğe göre 9 yıl olduğundan 6 yıldan fazla 10 yıldan az ve 10 yıl geçirilen süre için hak kazanma esas süresine ek olarak 2 yıl eklenmesi gerektiğinden, toplam süre 5 yıl olur. Toplam süre hesaplandığına göre devlet katkısına hak edilecek olan oran 5 yıla karşılık gelen yani 3 yıldan 6 yıla kadar %15 olacaktır. Devlet katkısının ödenmesi aşamasında hak kazanılan bölümüne ilişkin getirisi üzerinden; tabloda belirtilen oranlar kadar stopaj kesintisi yapılır. Devlet katkısı hesabında bulunan tutar ve getirileri haczedilemez, rehn edilemez, iflas masasına dâhil edilemez (“Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Devlet Katkısı”, <http://www.egm.org.tr/?pid=771> 02.07.2017).

Tablo 5: Bireysel Emeklilik Sisteminde Ayrılma Durumu ve Hak Kazanılan Devlet Katkısı Getirisi Üzerinden Alınacak Stopaj Oranları (%)

Bireysel Emeklilik Sisteminde Ayrılma Durumu	Hak Kazanılan Devlet Katkısı Getirisi Üzerinden Alınacak Stopaj Oranı
10 yıldan az süreyle katkı payı ödeyerek ayrılanlar	%15
10 yıl süreyle katkı payı ödemekle birlikte emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlar	%10
Emeklilik, vefat, maluliyet nedeniyle ayrılanlar	%5

Kaynak: “Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Devlet Katkısı”, <http://www.egm.org.tr/?pid=771> (02.07.2017 tarihinde alınmıştır.)

Yukarıdaki tabloda belirtildiği üzere, bireysel emeklilik sisteminden ayrılma durumunda, hak kazanılan devlet katkısı üzerinden yapılacak olan stopaj kesintileri gösterilmektedir. Sistem uzun vadeli kaynak oluşturmak amacı üzerine kurulduğundan katılımcı sistemden ayrılırken ne kadar uzun süre sistemde kalmış ise o oranda daha az stopaj kesintisi yapılmaktadır. Sistemden daha geç ayrılan katılımcılar daha avantajlı olmaktadır (“Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Devlet Katkısı”, <http://www.egm.org.tr/?pid=771> 02.07.2017).

2.7. Otomatik Katılım

‘Bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım, işyeri bazlı özel emeklilik planlarına yönelik bir uygulama olup, 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu’nda değişiklik yapan 6740 sayılı kanun ile 25.08.2016 tarih ve 29812 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış ve 01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Çalışanların işverenleri aracılığıyla otomatik olarak bir emeklilik planına dâhil edilmesi ve ilgili kişilere istediklerinde plandan çıkma imkânı verilmesi esasına dayanmaktadır.’ (“T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü İşverenlere Yönelik Otomatik Katılım Sistemi Tanıtım Kılavuzu”,

https://www.hazine.gov.tr/File/?path=ROOT%2F1%2FDocuments%2FSayfalar%2F%20C4%B0%20C5%20Fverenlere+y%C3%B6nelik+Otomatik+Kat%C4%B1%20C4%B1m+Sistemi+Tan%C4%B1t%C4%B1m+K%C4%B1lavuzu_yeni.pdf 03.07.2017).

http://www.hazine.gov.tr/File/?path=ROOT%2F1%2FDocuments%2FSayfalar%2F%C4%B0%C5%9Fverenlere+y%C3%B6nelik+Otomatik+Kat%C4%B1%C4%B1m+Sistemi+Tan%C4%B1t%C4%B1m+K%C4%B1lavuzu_yeni.pdf 03.07.2017).

‘Emeklilik şirketinin seçimi: 6740 sayılı kanun kapsamında, Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek işverenler, çalışanları adına, en az bir emeklilik şirketi ile sözleşme yapmakla yükümlüdür. Kamu/özel ayrımı olmaksızın herhangi bir işveren, sektörde yer alan kamu/özel bütün emeklilik şirketleri ile otomatik katılım sistemi için anlaşma yapabilir. Şirket seçiminde, hizmet kalitesi ve diğer hususlar göz önünde bulundurularak alınan teklifler arasında tercihte bulunulmalıdır.’

Fonların Seçimi: İşveren, sisteme giriş esnasında çalışandan faizli/faizsiz fon tercihini alır, tercihte bulunmayan çalışanları için söz konusu tercihi yapar.’

Katkı payının ödenmesi: İşveren, katkı payını çalışanın ücretinden keserek emeklilik şirketine aktarmakla yükümlüdür. Maaş ödemelerini Maliye Bakanlığınca işletilen kamu harcama ve muhasebe bilişim sistemi kullanarak yapan kamu kurumları aynı sistemi kullanarak katkı payı ödemelerini gerçekleştirebilecektir.’

Devir İmkânı: İşveren operasyonel gereklilikleri dikkate alarak, şirket seçimi ve katkı payının kesilmesi hariç diğer yükümlülüklerinin icrasını emeklilik şirketine bırakabilir.’

İşverene yaptırımlar; işverenin otomatik katılım sistemi kapsamındaki yükümlülüklerine uymaması halinde, her bir ihlal için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca 100 TL idari para cezası uygulanır. İşveren katkı payını emeklilik şirketine eksik, geç aktarması veya aktarmaması durumunda, çalışanın birikiminde oluşan parasal kayıptan sorumludur.’

Otomatik katılım sistemin de devlet teşviklerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz; (“T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü İşverenlere Yönelik Otomatik Katılım Sistemi Tanıtım Kılavuzu”;

http://www.hazine.gov.tr/File/?path=ROOT%2F1%2FDocuments%2FSayfalar%2F%C4%B0%C5%9Fverenlere+y%C3%B6nelik+Otomatik+Kat%C4%B1%C4%B1m+Sistemi+Tan%C4%B1t%C4%B1m+K%C4%B1lavuzu_yeni.pdf 03.07.2017).

‘Devlet Katkısı Çalışanlara;

*Katkı payının %25'i oranında devlet katkısı,
2 aylık cayma süresinin sonunda sistemde kalmayı tercih etmeleri halinde 1000 TL ilave devlet katkısı,*

Emeklilik hakkının kullanılması halinde, bireysel emeklilik hesabında bulunan birikimini en az 10 yıl süreli bir yıllık gelir sigortası sözleşmesi kapsamında almayı tercih eden çalışana, birikiminin %5'i karşılığı ek devlet katkısı sağlanır.

Emeklilik Hakkı;

Sistemde en az 10 yıl bulunan ve 56 yaşını tamamlayan çalışanlar emeklilik hakkı kazanır. Emeklilik hakkını kullanarak sistemden ayrılan çalışanlar, aşağıdaki teşviklerden tamamen faydalanabilmektedirler.

Düzenli olarak hesabına ödenen %25 oranındaki devlet katkısı,

2 aylık cayma süresinin sonunda sistemde kalınması durumunda sisteme giriş esnasında verilen 1.000 TL ilave devlet katkısı.'

Çalışan birikimini aşağıda belirtilen üç şekilde alabilmektedir; ("T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü İşverenlere Yönelik Otomatik Katılım Sistemi Tanıtım Kılavuzu",

http://www.hazine.gov.tr/File/?path=ROOT%2F1%2FDocuments%2FSayfalar%2F%20%20C5%9Fverenlere+y%20%20C3%B6nelik+Otomatik+Kat%20%20C4%B1%20%20C4%B1m+Sistemi+Tan%20%20C4%B1t%20%20C4%B1m+K%20%20C4%B1lavuzu_yeni.pdf 03.07.2017)

'Toplu para,

Programlanmış Geri Ödeme: Kendi belirleyeceği tutarda emekli maaşı şeklinde alır ve parasının tamamı sonlanıncaya kadar devam eder.

Yıllık Gelir Sigortası: Ömür boyu emekli maaşı şeklinde alır. Bu tercihi kullanan çalışanın ek olarak verilen birikiminin %5 kadar daha devlet katkısı teşvikinden faydalanabilir.'

Bireysel emeklilik sisteminde, çalışan katkı payı tutarı, çalışanın 5510 sayılı kanun madde 80 çerçevesinde belirlenen prime esas kazancının % 3'üne karşılık gelen tutardır. Bu zorunlu oranı 2 katına kadar arttırmaya, % 1'e kadar azaltmaya veya maktu limit getirmeye Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır. Çalışan otomatik katılıma ilişkin emeklilik sözleşmesinde belirlenen tutardan daha yüksek bir tutarda kesinti yapılmasını işverenden isterse eğer talep edebilir ("Bireysel Emeklilik Sistemi Yeni Dönemi", <http://iskanunu.com/sizin-sorduklariniz/bireysel-emeklilik-sisteminde-yeni-donem/> 04.07.2017).

İşveren, çalışanını ancak otomatik katılım için emeklilik planı düzenleme konusunda Müsteşarlıkça uygun görülen şirketlerden birinin sunacağı emeklilik planına dâhil edebilir. Mevcut bir bireysel emeklilik sözleşmesi olsa da, 45 yaş altındaki kamu ve özel sektör çalışanları yeni sisteme dâhil olacaklar. Çalışanlar, daha önce dâhil oldukları gönüllü bireysel emeklilik planına, yeni zorunlu bireysel emeklilik planı da eklendiğinde, hangi plana katkı payı ödemeye devam edeceği konusunda maddi sıkıntıya düşürebilir. Bireysel emeklilik sistemi bir tasarruf aracı olduğu için çalışanların hem gönüllü BES'i ve hem de otomatik BES'i devam ettirmeleri de mümkün olacaktır. Fakat iki emeklilik planına da aynı anda birikim çalışması maddi olarak zorlayacak ise otomatik BES'in daha avantajlı olduğu söylenebilir. Mevcutta gönüllü olarak bireysel emeklilik sisteminde bulunan vatandaşlar 1 Ocak 2017 sonrası yürürlük kazanan yeni otomatik katılım bireysel emeklilik sistemine aktarım yapamayacaklar. Çalışan katkı payı, işverenin taraf olduğu 09.06.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu kapsamındaki haciz ve iflas yoluyla takip bakımından işçi alacağı niteliğinde imtiyazlı bir alacaktır. Yabancı uyruklu çalışanlar zorunlu BES kapsamına dâhil olamayacaklar ("Bireysel Emeklilik Sistemi Yeni Dönemi", <http://iskanunu.com/sizin-sorduklariniz/bireysel-emeklilik-sisteminde-yeni-donem/> 04.07.2017).

Mevcut BES ile Otomatik Katılım arasındaki Farklar; (“Bireysel Emeklilik Sistemi Yeni Dönemi”, <http://iskanunu.com/sizin-sorduklariniz/bireysel-emeklilik-sisteminde-yeni-donem/> 04.07.2017).

Otomatik BES sisteminde mevcut BES’te olduğu gibi birikiminizden tam anlamıyla yararlanabilmeniz için 10 yıl sistemde kalmayı ve 56 yaşına ulaşmayı şart koşmaktadır. Mevcut BES’te bulunan %25 devlet katkısı otomatik BES ’te de bulunmaktadır. Ancak otomatik BES sistemini tercih edenler için, emeklilik hakkının kullanılması durumunda hesabında bulunan birikimin en az 10 yıllık olması şartı ile yıllık gelir sigortası sözleşmesi kapsamında almayı tercih eden çalışana, birikiminin % 5’i karşılığı ek devlet katkısı ödemesi yapılacaktır. (“Bireysel Emeklilik Sistemi Yeni Dönemi”, <http://iskanunu.com/sizin-sorduklariniz/bireysel-emeklilik-sisteminde-yeni-donem/> 04.07.2017).

Mevcut BES’te bulunan fon yönetim ücreti ve giriş aidatı tutarı otomatik katılımında bulunmamaktadır. Sadece yıllık aidat alınacaktır. Otomatik katılım sisteminde kesintiler; bir defaya mahsus fon işletim gideri kesintisi olacaktır. Giriş aidatı, yönetim ve fon işletim giderleri miktar ya da oranları ve bunlara ilişkin esas ve usuller kurulun uygun görüşü alınarak Müsteşarlık tarafından belirlenmektedir. Fon işletim gideri kesintisi fon net varlık değeri üzerinden günlük olarak hesaplanır. Fondan yapılacak toplam kesinti, fon net varlık değeri üzerinden yapılan fon işletim gideri kesintisi dâhil, üst sınırları fon grubu bazında, günlük azami yüz binde 3 (yıllık %1,09), yüz binde 5,25 (yıllık %1,91), yüz binde 6,25 (yıllık %2,28) oranını aşmayacak şekilde fon içtüzüğünde belirlenmektedir. (“Bireysel Emeklilik Sistemi Yeni Dönemi”, <http://iskanunu.com/sizin-sorduklariniz/bireysel-emeklilik-sisteminde-yeni-donem/> 04.07.2017).

Bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılımında cayma hakkı, çalışanlar, emeklilik planına dâhil edildiklerinin kendilerine bildirildiği tarihten itibaren 2 ay içinde cayma hakkına sahiplerdir. Cayma halinde ödenen katkı payları, var ise hesabında bulunan yatırım gelirleri ile birlikte 10 iş günü içinde çalışana iade edilecektir. Cayma hakkını kullanmayan çalışan Müsteşarlıkça belirlenen hallerde katkı payı ödemesine ara verilmesini talep edebilir. Cayma hakkını kullanmayanların avantajı, sistemde cayma hakkını kullanmayıp sistemde kalmaya devam edecek çalışanlara, devletten bir defaya mahsus olmak üzere ek olarak 1.000 TL’lik ilave devlet katkısı sağlayacaktır. Bu tutar 3 yılın sonunda kişinin otomatik BES hesabında görülecektir (“Bireysel Emeklilik Sistemi Yeni Dönemi”, <http://iskanunu.com/sizin-sorduklariniz/bireysel-emeklilik-sisteminde-yeni-donem/> 04.07.2017).

Çalışanın işyeri değişikliğinde BES durumu, yeni işyerinde bu madde kapsamında emeklilik planı varsa, çalışanın birikimi ve sistemde kazandığı emekliliğe esas süresi yeni işyerine aktarılacaktır. Yeni işyerinde emeklilik planı bulunmaması halinde çalışan, talep ederse önceki işyerinde düzenlenmiş sözleşme kapsamında katkı payı ödemeye devam edebilecek, etmezse emeklilik sözleşmesi sonlandırılacaktır. Çalışan bu yöndeki talebini işyeri değişikliğini izleyen ayın sonuna kadar şirkete bildirmek zorundadır. İşverenin iflas etmesi ya da şirketin kapanması durumunda çalışanın fonda biriken bireysel emeklilik kesintilerinde herhangi bir hak kaybı yaşanmayacak (“Bireysel Emeklilik Sistemi Yeni Dönemi”,

<http://iskanunu.com/sizin-sorduklariniz/bireysel-emeklilik-sisteminde-yeni-donem/04.07.2017>).

Çalışanın işvereni aracılığıyla bir emeklilik planına dâhil olması, işveren tarafından şirket ve plan belirlenmesinde göz önünde bulundurulacak kriterler, katkı paylarının yatırıma yönlendirileceği fonlar, işverenin şirket ile yapacağı sözleşme, cayma hakkı, çalışanın işyerinin değişmesi hâlinde işverenin çalışana bir emeklilik planına dâhil etmesi, işyeri değişikliğinde birikimin aktarılması, çalışma ilişkisi sona eren çalışanın talebi üzerine ilgili emeklilik planına ödeme yapması, ara verme, sistemden ayrılma ve devlet katkısının ödenmesi ve maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Müsteşarlık tarafından belirlenir (“Bireysel Emeklilik Sistemi Yeni Dönemi”), <http://iskanunu.com/sizin-sorduklariniz/bireysel-emeklilik-sisteminde-yeni-donem/04.07.2017>).

3. TÜRKİYE’DE BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ OTOMATİK KATILIM İSTATİSTİKSEL GÖSTERGELER

Çalışmanın bu aşamasında, belirli bir bireysel emeklilik planına dahil olan bireysel emeklilik katılımcılarına ait temel istatistiki göstergeler anlatılmıştır. (“Bireysel Emeklilik Temel Göstergeleri”).

<http://www.egm.org.tr/weblink/BESgostergeler.htm>

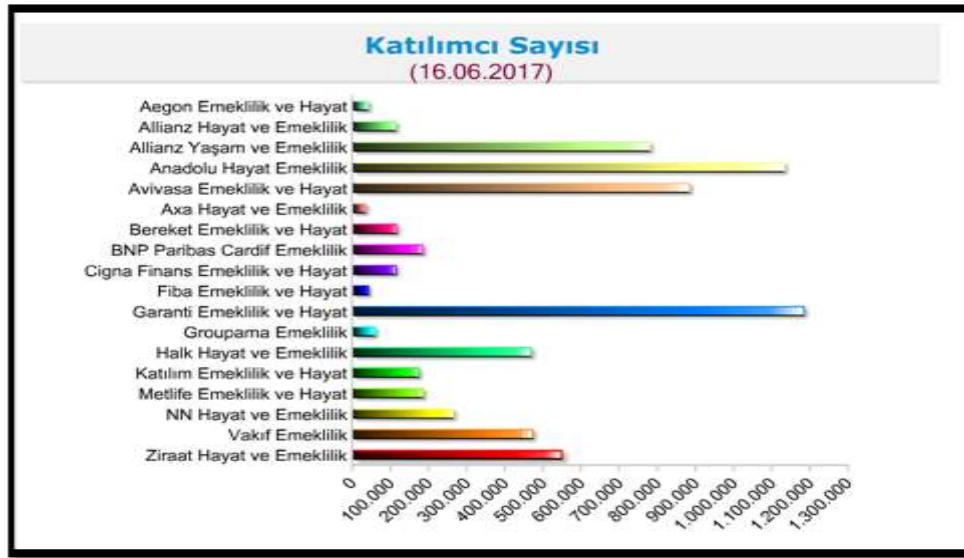

Grafik 1: 16.06.2017 Tarihi İtibarı İle Faaliyette Bulunan Bireysel Emeklilik Şirketleri Fon Tutarı (TL)

Kaynak: “Bireysel Emeklilik Temel Göstergeleri”, “Katılımcı Sayısı”, <http://www.egm.org.tr/weblink/BESgostergeler.htm> (05.07.2017 tarihinde alınmıştır.)

Yalova Sosyal Bilimler Dergisi

Yukarıdaki grafikte, 16 Haziran 2017 tarihi itibarı ile 60.173.779.390 TL olan bireysel emeklilik katılımcılarının fon tutarı toplamının şirket bazında dağılımı bulunmaktadır. Bu dağılıma göre en yüksek payı, Avivasa Emeklilik ve Hayat A.Ş., Anadolu Hayat Emeklilik A.Ş., Garanti Emeklilik ve Hayat A.Ş ile Allianz Yaşam ve Emeklilik A.Ş. oluşturmaktadır (“Bireysel Emeklilik Temel Göstergeleri”, “Katılımcı Sayısı”, <http://www.egm.org.tr/weblink/BESgostergeler.htm> (05. 07. 2017 tarihinde alınmıştır).

Grafik 2:16.06.2017 Tarihi İtibarı İle Faaliyette Bulunan Bireysel Emeklilik Şirketleri Katılımcı Sayısı (Kişi)

Kaynak: (“Bireysel Emeklilik Temel Göstergeleri”, “Katılımcı Sayısı”, <http://www.egm.org.tr/weblink/BESgostergeler.htm> (06.07.2017)

Yukarıdaki grafikte, Yukarıdaki grafikte katılımcı sayısının şirket bazında dağılımı gösterilmektedir. Bu dağılıma göre en yüksek payı, Garanti Emeklilik ve Hayat A.Ş., Anadolu Hayat Emeklilik A.Ş., Avivasa Emeklilik ve Hayat A.Ş ile Allianz Yaşam ve Emeklilik A.Ş. oluşturmaktadır (“Bireysel Emeklilik Temel Göstergeleri”, “Katılımcı Sayısı”, <http://www.egm.org.tr/weblink/BESgostergeler.htm> 06.07.2017).

Tablo 6: 16 Haziran 2017 Tarihi İtibari İle Bireysel Emeklilik Sistemi Güncel Verileri

ŞİRKET BAZINDA BES TEMEL GÖSTERGELER (16.06.2017)														
Tarih	Emeklilik Şirketi	Katılımcı Sayısı	Katılımcıların Fon Tutarı (TL)	Devlet Katkısı Fon Tutarı (TL)	Katkı Payı Tutarı (TL)	Emekli Olan Katılımcı Sayısı	Sözleşme ve Sertifika Sayısı			Yatırıma Yönelen Tutar (TL)				
							Bireysel Emeklilik Sözleşmeleri	Gruba Bağlı Bireysel Emeklilik Sözleşmeleri	İşveren Grup Emeklilik Sertifikaları	Toplam	Bireysel Emeklilik Sözleşmeleri	Gruba Bağlı Bireysel Emeklilik Sözleşmeleri	İşveren Grup Emeklilik Sertifikaları	Toplam
16.06.2017	Sektör Toplamı	6.803.664	60.173.779.390	8.727.871.843	47.713.052.571	54.879	5.876.331	1.526.940	588.627	7.991.888	35.328.632.248	9.715.738.437	1.802.190.508	47.026.561.193

Kaynak: ('EmeklilikGözetimMerkezi', http://web2.egm.org.tr/webegm2/chart/besgosterge/wg_sirketview_oto_tablolu.asp?raportar1=16.06.2017&raportar2=16.06.2017&sirketlist=95,24,25,29,23,36,34,32,42,22,45,58,33,69,82,94,100&raporti p=25&yayin=T 06.07.2017)

Yukarıdaki tabloda,16 Haziran 2017 tarihi itibarı ile BES güncel verileri dikkate alındığında, sisteme 6.803.664 kişinin katıldığı görülmektedir. Katılımcıların fon tutarı büyüklüğünün ise 60.173.779.390 TL'ye ulaştığı görülmektedir. Katılımcıların toplam fon büyüklüğü tutarının 60.173.779.390TL olmasına rağmen yatırıma yönelen tutar ise 47.026.561.193 TL'dir.16 Haziran 2017 tarihine kadar sistemden 54.879 kişinin emekli olduğu görülmektedir. ("Bireysel Emeklilik Temel Göstergeleri", "Katılımcı Sayısı", <http://www.egm.org.tr/weblink/BESgostergeler.htm> 06.07.2017).

Tablo 7: 16 Haziran 2017 Tarihi İtibari İle Bireysel Emeklilik Sistemi Toplam Fon

(16.06.2017)	
Katılımcıların Fon Tutarı:	60.173,8 milyon TL
Devlet Katkısı Fon Tutarı:	8.727,9 milyon TL
Şirketlerin Katılımcılarının Toplamı:	6.803.664 kişi
Katkı Payı Tutarı:	47.713,1 milyon TL
Yatırıma Yönelen Tutar:	47.026,6 milyon TL

Büyüklüğü

Kaynak: 'Emeklilik Gözetim Merkezi', <http://www.egm.org.tr/weblink/BESgostergeler.asp> (06.07.2017 tarihinde alınmıştır.)

Yukarıdaki tabloda,16 Haziran 2017 tarihinde sistemdeki katılımcıların fon tutarı toplamının 60.173.779.390 TL'ye ulaşmasında 01 Ocak 2013 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanan katılımcı tarafından ödenen katkı paylarının % 25'i

oranında devlet tarafından ve katılımcının emeklilik hesabına ödenen tutar devlet katkısı tutarı adı altında geçerli olup bu tutar 16 Haziran 2017 tarihi itibarı ile 8.727.871.843 TL ile sistemdeki fon tutarı toplamına olumlu bir etki sağlamıştır ('Emeklilik Gözetim Merkezi', <http://www.egm.org.tr/?pid=771> 06.07.2017).

Tablo 8: 16.06.2017 Tarihi itibarı ile Şirket Bazında Otomatik Katılım Sektör Toplamı Temel Göstergeleri

ŞİRKET BAZINDA OTOMATİK KATILIM TEMEL GÖSTERGELERİ (16.06.2017)					
Tarih	Emeklilik Şirketi	Çalışan Sayısı	Çalışanların Fon Tutarı (TL)	Katkı Payı Tutarı (TL)	Sertifika Sayısı
16.06.2017	Sektör Toplamı	2.575.698	534.131.184	574.098.823	2.594.056

Kaynak: 'Emeklilik Gözetim Merkezi',
http://web2.egm.org.tr/webegm2/chart/besgosterge/wg_sirketview_oto_tablolu.asp?raportar1=16.06.2017&raportar2=16.06.2017&sirketlist=95,24,25,29,23,36,34,32,42,22,45,58,33,69,82,94,100&raporti p=25&yayin=T (07.07.2017 tarihinde alınmıştır.)

Yukarıdaki tabloda, 16 Haziran 2017 tarihi itibarı ile bireysel emeklilik sisteminde şirket bazında otomatik katılım temel göstergeleri dikkate alındığında, sisteme katılan çalışan sayısı 2.575.698 kişi olup, çalışanların fon tutarı (TL) ise 534.131.184 TL'dir.

Tablo 9: 16.06.2017 Şirket Bazında Otomatik Katılım Temel Göstergeleri

ŞİRKET BAZINDA OTOMATİK KATILIM TEMEL GÖSTERGELERİ (16.06.2017)					
Tarih	Emeklilik Şirketi	Çalışan Sayısı	Çalışanların Fon Tutarı (TL)	Katılı Payı Tutarı (TL)	Sertifika Sayısı
16.06.2017	Allianz Yaşam ve Emeklilik	181.527	45.231.896	44.849.626	182.896
16.06.2017	Anadolu Hayat Emeklilik	259.021	54.801.153	57.100.111	260.534
16.06.2017	Aviva Emeklilik ve Hayat	187.688	31.545.263	30.993.587	188.965
16.06.2017	Axa Hayat ve Emeklilik	23.267	5.915.160	5.859.479	23.969
16.06.2017	Bereket Emeklilik ve Hayat	10.367	2.566.376	2.779.326	10.396
16.06.2017	BNP Paribas Cardif Emeklilik	55.426	9.117.664	9.244.026	55.549
16.06.2017	Cigna Finans Emeklilik ve Hayat	26.541	5.432.669	5.501.433	26.592
16.06.2017	Fiba Emeklilik ve Hayat	16.774	4.857.384	4.667.461	16.787
16.06.2017	Garanti Emeklilik ve Hayat	207.138	45.576.250	45.396.257	208.699
16.06.2017	Groupama Emeklilik	5.229	808.037	816.717	5.229
16.06.2017	Halk Hayat ve Emeklilik	444.656	82.516.947	82.049.727	446.955
16.06.2017	Katılım Emeklilik ve Hayat	86.794	20.856.079	20.777.595	86.774
16.06.2017	MetLife Emeklilik ve Hayat	43.410	11.482.890	11.462.047	43.628
16.06.2017	NN Hayat ve Emeklilik	79.420	15.944.581	15.949.540	82.198
16.06.2017	Vakıf Emeklilik	254.598	73.487.272	79.787.082	267.751
16.06.2017	Ziraat Hayat ve Emeklilik	394.047	104.370.654	127.124.770	596.362
16.06.2017	Sektör Toplamı	2.575.698	534.131.184	574.098.823	2.594.056

Kaynak: ‘Emeklilik Gözetim Merkezi’,
http://web2.egm.org.tr/webegm2/chart/besgosterge/wg_sirketview_oto_tablolu.asp?raportar1=16.06.2017&raportar2=16.06.2017&sirketlist=95,24,25,29,23,36,34,32,42,22,45,58,33,69,82,94,100&raporti p=25&yayin=T (07.07.2017 tarihinde alınmıştır.)

Yukarıdaki tabloda, 16 Haziran 2017 tarihi itibarı ile şirket bazında otomatik katılım BES temel göstergeleri dikkate alındığında otomatik katılım sistemine katılan çalışan sayısı 2.575.698 kişidir. Sisteme katılan katılımcıların toplam otomatik katılım fon tutarı büyüklüğü ise 534.131.184 TL’dir. Otomatik katılım fon tutarı büyüklüğünün %19,54’ünü 104.370.654 TL ile Ziraat Hayat ve Emeklilik A.Ş., %15,44’ünü 82.516.947 TL ile Halk Hayat ve Emeklilik A.Ş., %13,75’ini 73.487.272 TL ile Vakıf Emeklilik A.Ş., %10,25’ini Anadolu Hayat ve Emeklilik A.Ş., %9,65’ini 51.545.263 TL ile Aviva Hayat ve Emeklilik A.Ş., %8,53’ünü 45.576.250 TL ile Garanti Emeklilik ve Hayat A.Ş., %8,46’sını ise 45.231.896 TL ile Allianz Yaşam ve Emeklilik A.Ş. oluşturmaktadır.

(‘Emeklilik Gözetim Merkezi’,
http://web2.egm.org.tr/webegm2/chart/besgosterge/wg_sirketview_oto_tablolu.asp?raportar1=16.06.2017&raportar2=16.06.2017&sirketlist=95,24,25,29,23,36,34,32,42,22,45,58,33,69,82,94,100&raportip=25&yayin=T 07.07.2017).

Tablo 10: 30.12.2016 ile 09.06.2017 BES Verilerinin karşılaştırmalı analizi

	30.12.2016 tarihinde	16.06.2017 tarihinde	Artış Oranı (%)
Katılımcıların Fon Büyüküğü Tutarı (TL)	53.409.338.756	60.173.779.390	12,66
Katılımcı Sayısı (Kişi)	6.625.759	6.803.664	2,68

Kaynak: 'Emeklilik Gözetim Merkezi',

http://web2.egm.org.tr/webegm2/chart/besgosterge/wg_sirketview_tablolu.asp?raportar1=16.06.2017&raportar2=16.06.2017&sirketlist=100&raportip=10&yayin=W (07.07.2017 tarihinde alınmıştır.)

Yukarıdaki tabloda, 30 Aralık 2017 tarihindeki BES verilerine bakıldığında katılımcıların fon tutarı büyüküğüünün 53.409.338.756 TL olduğu görülmektedir. 01 Ocak 2017 tarihinde otomatik katılım sisteminin de olumlu etkisi ile 16 Haziran 2017 BES verilerine bakıldığında %12,66 ile katılımcıların fon büyüküğü tutarının 60.173.779.390 TL'ye ulaştığı görülmektedir. 30 Aralık 2017 tarihindeki BES verilerine bakıldığında katılımcı sayısının 6.625.759 kişi olduğu görülmektedir. 01 Ocak 2017 tarihinde otomatik katılım sisteminin de olumlu etkisi ile 16 Haziran 2017 BES verilerine bakıldığında %2,68 ile katılımcı sayısının 6.803.664 kişiye ulaştığı görülmektedir

SONUÇ

28 Mart 2001 tarihinde kabul edilen 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile kurulan bireysel emeklilik sistemi 27 Ekim 2003 tarihinde faaliyete geçmiştir. 01.01.2013 tarihi itibarı ile bireysel emeklilik sisteminde vergilendirmede değişiklik yapıp katılımı ve fon büyüküğüünü artırmak amacı ile devlet katkısı sistemine geçilmiştir. 01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girmiş olan bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım, işyeri bazlı özel emeklilik planlarına yönelik bir uygulama olup, çalışanların işverenleri aracılığıyla otomatik olarak bir emeklilik planına dâhil edilmesi ve ilgili kişilere istediklerinde plandan çıkma imkânı verilmesi esasına dayanmaktadır.

Devlet Katkısı ve otomatik katılım ile sisteme katılan katılımcıların sayısının artırılıp, ekonomiye uzun vadeli kaynak oluşturulması amaçlanmıştır. Bu sayede istikrarlı ekonomik büyüme sağlanmış olabilir.

Çalışmada, Bireysel Emeklilik Sistemine otomatik katılımın katkıları incelenmiştir. İnceleme sonucunda 01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girmiş olan bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım ile sistemde fon büyüküğüünde ve katılımcı sayısında

Yalova Sosyal Bilimler Dergisi

ciddi oranda artış olduğu görülmüştür. 30.12.2016 tarihinde BES fon büyüklüğü 53.409.338.756 TL iken otomatik katılımında %12,66'lık artan etkisi ile 16.06.2017 tarihinde BES fon büyüklüğü 60.173.779.390 TL'ye ulaşmıştır. 16.06.2017 tarihi itibarı ile bireysel emeklilik sisteminde katılımcı sayısı ise bir önceki sene yılsonuna göre %2,68 büyüme göstermiş ve böylece bireysel emeklilik sistemine getirilen otomatik katılımın amacına ulaştığı görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Akın, F. ; O. ŞENER, “Özel Emeklilik Fonları ve Türkiye’de Bireylerin Bireysel Emeklilik Sistemine Giriş Kararlarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma”, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F.Dergisi, 2010, cilt XXVIII, Sayı I, s.297.
- Can, Y., “Bireysel Emekliliğin Türkiye’deki Durumu ve Gelişimi”, İstanbul Üniversitesi s.106.<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/cusosbil/article/view/5000001643/5000002334>
- Hanağas, E. “Bireysel Emeklilik Sisteminde Haciz Uygulamalarının Değerlendirilmesi”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 16, Özel Sayı, İstanbul, 2014, s.2631-2698.<http://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2015/09/EMEL-HANA%C4%9EASI.pdf>
- Harvey W.R., “Dictionary of Insurance Terms”, 4th Ed., Professor/Chair of Insurance, Department of Economics and Finance, Louisiana State University, Shreveport, Louisiana, BARRON’S.
- İnneci, A., “Bireysel Emeklilik Sisteminde Yapılan Yeni Düzenlemeler ve Değerlendirilmesi” Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:22, Sayı:1, 2013, Sayfa:105-120,
- Topalhan, T., “Türkiye’de Altıncı Yılında Bireysel Emeklilik Sistemi ve Uygulama Sonuçları”, Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F, Kamu-İş; C:11, S:2/2010. <http://www.kamu-is.org.tr/pdf/1127.pdf>
- Seyfullahoğulları A.;B. Demirhan ‘Bireysel Emeklilik Sisteminde Katkıları Açısından Vergi Avantajı İle Devlet Katkısının Karşılaştırılması’, Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi ,The Journal of Marmara Social Research ,Sayı 9, Haziran 2016
- Uyar, H.İ., “Türkiye’de Bireysel Emeklilik Sistemi İle Ekonomik Gelişmişlik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tez, T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2011), s.42.

Kanun ve Yönetmelikler

- “Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelik-**Madde:20**”, Yayınlanan Resmi Gazete: 28462YayınlananTarih: 9.11.2012, <http://www.tsb.org.tr/default.aspx?pageID=654&tyid=93>
- 4697 Bazı vergi kanunlarında değişiklik yapılmasına dair kanun, kanun tarihi:28 Haziran 2001 <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/07/20010710.htm#1>

İnternet

- ‘Bireysel Emeklilik Sistemi’, <http://www.bireyselemeklilik.gov.tr/tarihce.htm>
- “Bireysel Emekliliğin Tanımı”, <http://www.bireyselemeklilik.com.tr/bireysel-emekliligin-tanimi/>
- “Bireysel Emeklilik Sistemi İşleyişi”, <http://bireyselemekliliksisitemi.org/bireysel-emeklilik-sistemi-isleyisi.html>
- “Bireysel Emeklilik ve Emeklilik Yatırım Fonları: Bireysel Emeklilik Sistemini Tanıtıcı Bilgiler”, <http://www.spk.gov.tr/indexpage.aspx?pageid=286>

Yalova Sosyal Bilimler Dergisi

- “Bireysel Emeklilik ve Emeklilik Yatırım Fonları: Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Sıkça Sorulan Sorular”, <http://www.spk.gov.tr/indexpage.aspx?pageid=287>
- “Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Katkı Payı ödemeleri”, <http://www.egm.org.tr/?pid=485>
- “Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) Hakkında”, <http://www.egm.org.tr/?sid=69> (10.03.2016).
- “Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Kesintiler”, <http://www.egm.org.tr/?pid=484>
- “Emeklilik Gözetim Merkezi”,
http://web2.egm.org.tr/webegm2/chart/besgosterge/wg_sirketview_tablolu.asp?raportar1=09.06.2017&raportar2=09.06.2017&sirketlist=100&raportip=10&yayin=W
- “Emeklilik Gözetim Merkez”i, <http://www.egm.org.tr/weblink/OKSgostergeler.asp>
- “Emeklilik Gözetim Merkezi”,
http://web2.egm.org.tr/webegm2/chart/besgosterge/wg_sirketview_oto_tablolu.asp?raportar1=09.06.2017&raportar2=09.06.2017&sirketlist=95,24,25,29,23,36,34,32,42,22,45,58,33,69,82,94,100&raportip=25&
- “Bireysel Emeklilik Sistemi(BES) nedir”, <https://www.avivasa.com.tr/bireysel-emeklilik-sistemi>
- “Bireysel Emeklilik Temel Göstergeleri”, “Katılımcı Sayısı”
<http://www.egm.org.tr/weblink/BESgostergeler.htm>
- “Emeklilik Gözetim Merkezi”, <http://www.egm.org.tr/weblink/BESgostergeler.asp>
- “Emeklilik Gözetim Merkezi”,
http://web2.egm.org.tr/webegm2/chart/besgosterge/wg_sirketview_oto_tablolu.asp?raportar1=16.06.2017&raportar2=16.06.2017&sirketlist=95,24,25,29,23,36,34,32,42,22,45,58,33,69,82,94,100&raportip=25&yayin=T (01.07.2017)
- “Bireysel Emeklilik Sistemi Yeni Dönemi”, <http://iskanunu.com/sizin-sorduklariniz/bireysel-emeklilik-sisteminde-yeni-donem/>
- “T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü İşverenlere Yönelik Otomatik Katılım Sistemi Tanıtım Kılavuzu”,
http://www.hazine.gov.tr/File/?path=ROOT%2F1%2FDocuments%2FSayfalar%2F%C4%B0%C5%9Fverenlere+y%C3%B6nelik+Otomatik+Kat%C4%B1%C4%B1m+Sistemi+Tan%C4%B1t%C4%B1m+K%C4%B1lavuzu_yeni.pdf
- “Emeklilik Gözetim Merkezi”, “Devlet Katkısı”, <http://www.egm.org.tr/?pid=771>